

DVIGUBA TRANSFORMACIJA ŽEMĖS ŪKYJE

INTERVIU SU ERKAN AKTAŞ

ATVEJO ANALIZĖ: ŽEMĖS ŪKIS IR ŽIEDINĖ EKONOMIKA

Prof. Dr. Erkan Aktaş Mersin University

Erkan Aktaş yra Mersino universiteto Ekonomikos ir administracinių mokslų fakulteto Ekonomikos katedros dėstytojas. Jo kompetencijos sritys - žemės ūkio ekonomika, aplinkos ekonomika, kaimo plėtra ir kaimo transformacija. Nepaisant to, kad turi žemės ūkio išsilavinimą, akademiniam pasaulyje laikosi daugiadisciplininio požiūrio ir įgijo ekonomikos magistro laipsnį. Pakeitė veiklos kryptį. Šiuo metu pastebime, kad vis labiau populiarėja tarpdisciplininės studijos; pasaulinė klimato kaita, žemės ūkio ir maisto krizė ypač aktualizavo darbą šioje srityje.

KAIP GALIMA TAIKYTI ŽIEDINĖS EKONOMIKOS METODĄ SIEKIANT SUMAŽINTI ANGLIES DIOKSIDO IŠMETIMĄ ŽEMĖS ŪKIO SEKTORIUJE? KOKIUS SPRENDIMUS SIŪLOTE, YPAČ SUSIJUSIUS SU ATLIEKŲ PAKARTOTINIŲ NAUDOJIMU IR PERIRBIMU?

Reikia pasakyti, kad, deja, sparčiai didėjant žemės ūkio mechanizacijai, iškastinio kuro naudojimas žemės ūkyje taip pat pradėjo sparčiai augti. Žinoma, pramoninis žemės ūkis taip pat. Į mūsų gyvenimą įsitraukus pramoniniam žemės ūkiui, susidūrėme su daugiau technologijų reikalaujančia gamyba. Dėl šios situacijos padidėjo iškastinio kuro suvartojimas, taigi ir anglies dioksido išmetimas pramonėje ir žemės ūkyje. Žinoma, augantis anglies dioksido išmetimas kelia rimtų problemų. Taip pat būtina pasakyti, kokie procesai mūsų laukia ir ką turėtume daryti. Pagrindinis klausimas: Dėl augančios pramoninės žemdirbystės, didėjančio cheminių medžiagų kiekio ir sparčios žemės ūkio technologijų plėtros, genetiškai modifikuotų organizmų (GMO) ir specialių sėklų technologijų diegimo kyla rimtų problemų, susijusių su maisto sauga. Taip pat susiduriame su žemės ūkio keliamomis problemomis. Klimato kaita labiausiai veikia žemės ūkio sektorių, tačiau jei žemės ūkio sektoriuje nebus imtasi būtinų pakeičiųjų, klimato kaitos poveikis dar labiau padidės. Todėl šioje srityje mūsų laukia rimtos problemos.

KOKIE YRA PAGRINDINIAI DIOKSIDO IŠMETIMO ŠALTINIAI ŽEMĖS ŪKIO SEKTORIUJE IR KOKIE, JŪSŲ NUOMONE, YRA VEIKSMINGIAUSI BŪDAI JIEMS SUMAŽINTI?

Pagrindinė problema: sparčiai augant žemės ūkio mechanizacijai, pramoninis žemės ūkis užima svarbią vietą mūsų gyvenime. Kitas svarbus klausimas - galimybė gauti vandens. Lengva prieiga prie vandens gerokai padidino vandens suvartojimą produktuose. Dėl tokios situacijos kiekvieną dieną didėja produktų poveikis vandeniui. Dėl šio augimo senka vandens išteklių. Be to, esminė problema kyla dėl pasaulinės klimato kaitos, sausrų ir jų sukkelto vandens trūkumo. Tokia padėtis sukelia rimtų problemų gaminant produktus, reikalaujančius daug vandens. Būtina spręsti šį esminį klausimą: siekiant efektyviai naudoti ribotus vandens išteklius, reikia plėtoti riboto drėkinimo sistemas. Be to, reikia imtis rimtų priemonių, susijusių su užtvankų vandens valdymu ir vandens nuostolių prevencija. Užtvankose ir drėkinimo kanaluose reikia parengti ir įgyvendinti technologinius sprendimus, kurie sumažintų vandens garavimą. Taigi vandens trūkumas yra pagrindinė problema. Todėl turime rinktis metodus, kurie efektyviau naudoja vandenį, pavyzdžiui, lašelinio drėkinimo sistemas, ir orientuotis į produktus, kurie sunaudoja mažai vandens. Jei pavyks tai pasiekti, žemės ūkio sektorius galės geriau apsaugoti nuo pasaulinės klimato kaitos. Antra vertus, žinoma, reikėtų pasakyti, kad žemės ūkio atliekos taip pat turėtų būti vertinamos žiedinės ekonomikos požiūriu. Kai kurias iš jų galima panaudoti energetikos sektoriuje, o kitas - iš naujo įvertinti. Pavyzdžiui, mes tai darome komposto trąšų srityje. Ypač kai kurie žemės ūkio produktai iš naujo įvertinami ir tampa naudingi. Pavyzdžiui, šias atliekas galima paversti trąšomis ir perdirbti į dirvožemį. Taip dirvožemis įgauna maistingesnę ir organišką struktūrą.

KOKIE YRA VEIKSMINGIAUSI BŪDAI DIDINTI MAISTO GAMYBOS TVARUMĄ, SUDERINUS PAŽANGIAS ŽEMĖS ŪKIO TECHNOLOGIJAS IR ŽIEDINĖS EKONOMIKOS PRINCIPUS?

Iš tiesų, apibendrinti galima taip: neseniai atsirado sąvoka, vadinama „dvynių transformacija“. Ji apima ir skaitmeninę, ir ekologinę transformaciją. Žemės ūkio sektoriuje taip pat reikia kartu taikyti skaitmeninę transformaciją ir ekologinę transformaciją. Taigi, šį procesą žemės

ūkyje turime nukreipti į ekologiškesnę ir tvaresnę žemės ūkį, pirmiausia į ekologinę transformaciją. To galime pasiekti integruodami skaitmeninę transformaciją į žemės ūkio sektorių ir veiksmingai naudodami technologijas žemės ūkyje su žaliaja transformacija. Kai sakome „žalioji transformacija“, iš tikrųjų turime omenyje šiuos dalykus: žalioji transformacija reikalauja naujos paradigmos. Turime imtis rimtų priemonių prieš pernelyg didelį cheminių medžiagų naudojimą žemės ūkyje. Turime imtis rimtų priemonių, susijusių su vandens apribojimu, atsargių bei strateginių veiksmų, susijusių su produktų pasirinkimu. Visa tai darydami turėtume padaryti šį procesą veiksmingesnį, ypač integruodami technologinę paramą ir skaitmeninę transformaciją. Pirmiausia turėtume didinti gamintojų ir vartotojų informuotumą šiuo klausimu. Galime aktyviau dirbti šioje srityje.

KOKĮ VAIDMENĮ KOVOJANT SU KLIMATO KAITA GALI ATLIKI MIŠKININKYSTĖS IR ŽEMĖS ŪKIO SEKTORIŲ INTEGRACIJA PAGAL ŽIEDINĖS EKONOMIKOS PRINCIPUS?

Pirmiausia visada pabrėžiame, kad mūsų miškai mums labai svarbūs. Iš tikrųjų žalioji transformacija prasideda nuo mūsų natūralių miškų plotų apsaugos. Šį aspektą turėtume aiškiai įvardyti. Visuomenė, kuri nesugeba apsaugoti savo miškų, negali imtis žaliosios transformacijos veiksmų. Tokiu atveju pirmiausia turėtume saugoti šiuos šalia žemės ūkio esančius plotus. Galbūt svarbiausia žaliosios transformacijos dalis turėtų būti bendri veiksmai siekiant apsaugoti mūsų miškus. Pastaraisiais metais pasaulyje ir Turkijoje sparčiai daugėja klimato kaitos sukeltų sausrų ir ekstremalių meteorologinių reiškinių.

KAIP GALIMA SUMAŽINTI POTVYNIUS IR SAUSRAS?

Tai galima pasiekti išsaugant augmeniją ir saugant žaliuosius plotus. Šiuo požiūriu labai svarbu didinti miškų plotus. Pastaraisiais metais miškų plotai Turkijoje didėja, tačiau miškingumas mažėja. Miškai yra svarbūs anglies dioksido absorbentai, ypač pasaulinėje kovoje su klimato kaita. Norėdami apsaugoti šias teritorijas, turime vengti žalos miškų būklei. Turkija ir pasaulis neturėtų miškų laikyti kuro ar žaliavų šaltiniu kitiems sektoriams. Manau, kad šiuo metu reikėtų imtis priemonių ir informuoti visuomenę.